

पन्ध्रौँ गाउँसभामा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री विश्वनाथ पौडेलद्वारा प्रस्तुत
आँधीखोला गाउँपालिकाको
आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

आँधीखोला गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
कृषि, स्याङ्जा

मिति: २०८१ असार ६ गते बिहीबार

मातापृतिभक्त श्रवण कुमारको तपोभूमि, अन्धा अन्धीको आंशुबाट सृजित, स्याङ्जा जिल्लाको मात्र नभएर समग्र राष्ट्रको पहिचान बोकेको पर्यटकिय भूमि, हाम्रो गौरव हाम्रो, शान प्यारो जन्मभूमि आँधीखोला गाउँपालिकाको सम्मानित यस पन्ध्रौँ गाँउसभामा उपस्थित सभाका उपाध्यक्ष ज्यू, सभा सचिव ज्यू, सभा सदस्य ज्यूहरु, कर्मचारी मित्रहरु, आँधीखोलावासी आदरणीय बुवा, आमा, दाजु भाई तथा दिदी बहिनीहरु, स्वदेश तथा विदेशमा रहनु हुने आम समुदाय लगायत हामीलाई प्रत्यक्ष प्रसारण मार्फत सुनिरहनु र देखिरहनु भएका आदरणीय महानुभावहरु !

सर्वप्रथम, संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र नेपालको स्थापनाको लागि विभिन्न समयमा बलिदानीपूर्ण भावले आफ्नो जीवन आँहुती गर्नुहुने सम्पूर्ण महान शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै विभिन्न आन्दोलनमा घाईते हुने योद्धाहरु प्रति उच्च सम्मान सहित सिध्न स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । नेपालमा संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र स्थापनाको लागि विभिन्न काल खण्डमा नेतृत्व गर्नुहुने तमाम राजनीतिक दलहरु र उच्च नेतृत्व प्रति सम्मान सहित संग्रामी अभिवादन व्यक्त गर्दछु ।

नेपाली जनताको आम सहभागीता, उच्च बलिदानी र सयुक्त जन आन्दोलन मार्फत, समाजवाद उन्मुख पुँजीवादी क्रान्ति सम्पन्न भै जारीभएको नेपालको संविधान २०७२ लाई हामीले कार्यान्वयन गरेको पनि लगभग एक दशक पुग्न लागिरहेकोछ।नेपालको संविधान २०७२ ले व्यवस्था गरे बमोजिम तीन तहका सरकारहरु संविधान अनुसार क्रियाशिल रहेका छन् । संघीय र प्रदेश सरकारले आफ्नो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिसकेको सन्दर्भमा संविधानले सुनिश्चित गरेको प्रावधानको आधारमा स्थानीय सरकारहरु पनि आफ्नो नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्ने क्रममा रहेका छन्। संविधानको यसै प्रावधान बमोजिम आँधीखोला गाउँपालिका पनि यो सम्मानित सभा मार्फत आफ्नो बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत गर्न लागिरहेको छ। २०७४ सालको पहिलो निर्वाचित जनप्रतिनिधीको सफल कार्यकाल सम्पन्न पश्चात् २०७९ सालमा दोस्रो कार्यकालको लागि निर्वाचन सम्पन्न भई हामिले आँधीखोला गाउँपालिका स्थानीय सरकारको नेतृत्व गरिरहेको पनि दुई वर्ष पुरा भएको छ। आज हामी तमाम आँधीखोला वासी समुदायको प्रगति, उन्नति र समुन्नतिको मार्गचित्र तय गर्ने यस सम्मानित गरिमामय पन्ध्रौँ गाउँ सभामा उपस्थित भएर स्थानीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रम तय गर्नुका साथै आफ्ना लागि आफै कानुन बनाई कार्यान्वयन समेत गर्न उच्चतम अभ्यासमा क्रियाशिल छौँ । यस सन्दर्भमा म फेरी पनि यो लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था स्थापनामा सहभागी आँधीखोलावासी अग्रज महानुभावहरु र नेतृत्व प्रति उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।

संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था लागु भै तीन तहका सरकारहरु क्रियाशिल रहेको सन्दर्भमा, समुदायको सबै भन्दा निकटमा रहेर अधिकार, कर्तव्य, सेवा, सुशासन र समुन्नतिका आम सवालहरुलाई जनताको घर दैलो मै पुगेर सकारात्मक परिवर्तनको प्रत्याभूति दिलाउने गहन दायित्व र जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको काँधमा रहेको छ । समुदायका असिमित चाहना र पालिकाको सिमित श्रोत र साधनको चुनौतिपूर्ण अवस्थालाई आत्मसाथ गर्दै संविधानले सुनिश्चित गरेका सेवाविकास र सुशासनलाई जन समक्ष प्रत्याभूति गराउन, स्थानीय श्रोत र साधनको उच्चतम प्रयोग र मितव्ययिता अवलम्बन गर्दै, समुन्नत पालिका निर्माणको यो महान अभियानमा हामी, पारदर्शि, जवाफदेही, इमान्दारी र दुरदर्शिताका साथ उपस्थित भएका छौँ ।

सार्वभौमसत्ता जनतामा निहित रहेको यो संविधानको सफल कार्यान्वयन र संरक्षण हाम्रो साझा दायित्व हो । हाम्रो पालिकाको धार्मिक, साँस्कृतिक, भाषिक र जातीय विविधतालाई आत्मसाथ र गोलबन्द गरी सामाजिक-धार्मिक साँस्कृतिक, समानता र सहीष्णतामा आधारीत समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गर्दै नेपालको संविधानको मूल मर्म बमोजिम शासकिय जिम्मेवारी, र राजनीतिक दायित्व अनुसार सहभागीता सहकार्य र सहअस्तित्वमा आधारित संघीय प्रादेशिक तथा अन्य स्थानीय सरकार संगको समन्वयमा राष्ट्रले तय गरेको "सुखी नेपाली समुन्नत नेपाल" र हामीले सकल्प गरेको "हाम्रो परिकल्पना, समुन्नत पालिकाको स्थापना" भन्ने दायित्वलाई पुरा गर्न लाग्नु आजको हाम्रो साझा अठोट र संकल्प रहेको छ ।

हाम्रो आँधीखोला गाँउपालिकाको दृष्टीकोण स्पष्ट छ, गन्तव्य निर्धारित छ, लक्ष्य किटान गरिएको छ, त्यसैले यहाँ प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम आँधीखोलाको आवश्यकता, समुदायको चाहना र पालिकाको सामर्थ्यमा आधारित छन् । संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकार संचालन ऐन र कार्यविधिहले दिएको मार्गदर्शनलाई मुख्य आधार बनाएर नीति तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ । स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रभिन्न लगाउने कर शुल्क तथा राजस्वको दर निर्धारण गर्न, वर्षभरी प्राप्त हुने राजस्वको अनुमान गर्न राजस्व परामर्श समितिको बैठक, अनुदान तथा अन्य स्रोतको प्रक्षेपण गर्न बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको बैठक, जनताले आफ्ना आवश्यकताहरू संवोधन गर्न योजनाहरू आफ्नै सहभागीताबाट छनौट गर्न सहभागीतात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाको अवधारणा अनुरूप स्थानीय स्तरबाट गाँउ बस्ती, टोल हुँदै वडा समिति र विषयगत समितिहरूका बैठक राजनैतिक दल, शिक्षक, विद्यार्थी, कृषक, समाजसेवी, आम बुद्धिजिवि, युवा, महिला, उत्पीडित समुदाय, पत्रकार, विषय विशेषज्ञ सहितको छलफल, अन्तरक्रिया र स्वदेश तथा विदेशमा रहेका आम युवाहरू संग सामाजिक संजाल फेसबुक, म्यासेन्जर, भाईवर, ईमेल हासूप लगायतका विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त सुझावको आधारमा आ. व. २०८१/०८२ को लागि यो बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ । उक्त नीति तथा कार्यक्रम कार्यपालिका बैठकमा पेश छलफल र पारित गरी यस पन्ध्रौं सम्मानित सभा समक्ष पेश गरेको छु ।

"कृषि पर्यटन सम्मुनत आँधीखोलाको आधार, सेवा विकास, सुशासन र सम्वृद्धि नै हाम्रो कार्यभार" भन्ने परिकल्पनालाई सार्थक तुल्याउन प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले "हाम्रो लक्ष्य, हाम्रो पालिका, सक्षम र दक्ष" भन्ने अभियानलाई सार्थक तुल्याउनुका साथै राष्ट्रीय अभियान "सुखी नेपाली, सम्वृद्ध नेपाल" निर्माणमा पनि महत्वपूर्ण टेवा पुग्नेछ ।

यस पन्ध्रौं सम्मानित सभाका सदस्य ज्यूहरू,

प्रथम गाँउ सभादेखि पन्ध्रौं सभासम्म आईपुग्दा आँधीखोला गाँउपालिकाको प्रथम पञ्चबर्षिय योजनाको सफल कार्यान्वयन पछि, दोस्रो पञ्चबर्षिय योजना निर्माणको चरणमा रहदा हामिले महत्वपूर्ण उपलब्धी र प्रगति हाँसिल गरेका छौं । हाम्रो सडक सञ्जाल वडा कार्यालयसम्म पक्की रूपमा पुग्ने चरणमा रहेकोछ । हाम्रो प्रशासनिक भवन, सपिङ्ग कम्प्लेक्स, वडा कार्यालयहरू स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय भवन लगायतका भौतिक संरचनाहरू साथै पूर्वाधार विकासले संघीयता कार्यान्वयन पछि उल्लेखनिय फड्को मारेको छ । आम समुदायको माग चाहना समय र परिवेस अनुसार अब हामीले कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य र स्वरोजगारलाई विशेष

प्राथमिकतामा राख्नु अनिवार्य छ । प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रममा पनि कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य र स्वरोजगारीका क्षेत्रहरूलाई नै हामीले प्राथमिकतामा राखेका छौं ।

पन्ध्रौं सम्मानित सभाका सदस्य ज्यूहरू एवम् हामीलाई प्रत्यक्ष प्रसारण मार्फत स्वदेश तथा विदेशबाट देखिरहनु र सुनिरहनु भएका आदरणीय महानुभावहरू;

जनताको दैनिक जिवनयापन, सुखदुख र हासो खुसीसँग प्रत्यक्ष जोडीएको स्थानीय सरकारलाई प्राप्त हुनुपर्ने बजेटमा समेत कार्यक्रम कार्यान्वयन भईसकेपछि हुने पटकपटकको बजेट कटौती आन्तरिक स्रोतको कमी साथै समुदायको उच्च चाहाना र आकाक्षाहरू समेत रहनाले सबै एकैपटक कार्यान्वयन गर्न नसकिए पनि प्राथमिकरण गरी क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने व्यहोरा समेत अबगत गराउन चाहान्छु । प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम राजनैतिक दल सामुदायिक संघ संस्था, क्लब, समुह, शिक्षक, कर्मचारी, विज्ञ, बुद्धिजिवी, युवा विद्यार्थी किसान मजदुर स्वदेश र विदेशमा रहेर पनि सामाजिक संजाल मार्फत प्राप्त सुझावहरूलाई समेत आत्मसाथ गर्दै तय गरिएको छ । महत्वपूर्ण सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नुहुने आमसमुदाय प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यो सम्मानित पन्ध्रौं सभा समक्ष आ.ब.२०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्य ज्यूहरू,

अब म पन्ध्रौं गाउँ सभामा प्रस्तुत आगामी आ.ब. २०८१।०८२ को नीति तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गर्नका लागि “कृषि, पर्यटन समुन्नत आँधीखोला गाउँपालिकाको आधार, सेवा, विकास, सुशासन र सम्बृद्धि नै हाम्रो कार्यभार” भन्ने मूल नारालाई आत्मसात गर्दै संबृद्धि तर्फको यात्रालाई अगाडि बढाउने सोचका साथ निम्न क्षेत्रगत नीतिहरू जारी गरिएको व्यहोरा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

स्पष्टोक्ति

निम्न उल्लेखित क्षेत्रगत नीतिहरू गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्दा कार्यक्रम कार्यतालिका बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ । गाउँपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासको क्षेत्रमा मार्गदर्शनको रूपमा रहेका यी क्षेत्रगत नीतिहरू गाउँपालिकाको आन्तरिक एवं बाह्य स्रोतको पर्याप्तताको आधारमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । साथै यी क्षेत्रगत नीतिहरू कार्यान्वयन नभएको भनी कुनै अड्डा अदालतमा उजुर बाजुर लाग्ने छैन ।

आँधीखोला गाउँपालिकाको आ.ब. २०८१।०८२ को लागि अवलम्बन गर्ने क्षेत्रगत नीतिहरू

१. आर्थिक विकास

क. कृषि

- ❖ “उत्पादन साथमा, नगद हातमा” भन्ने मूल नाराका साथ आगामी दिनमा कृषि अनुदानलाई उत्पादनमा आधारित बनाईनेछ । बिउ खरीद, बिमा र यान्त्रीकरणमा दिई आएको अनुदानहरू सबैलाई उत्पादनमा आधारित बनाईनेछ । साथै कृषिमा दिईने अनुदान प्रणालीलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र कृषक मैत्री बनाउदै लगिनेछ ।

- ❖ आन्तरिक उत्पादन बढाई आयात प्रतिस्थापन र निर्यात वृद्धि गर्ने, सहकारी र समुदायको साझेदारीमा “उत्पादन र रोजगारीका लागि साझेदारी” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ❖ कृषि क्षेत्रको उत्पादन, उत्पादकत्व वृद्धि, आधुनिकीकरण, व्यवसायिकरण एवम् बजारीकरणको स्पष्ट मार्गचित्र तयार गरी कार्यान्वयन ल्याइनेछ । उत्पादनदेखि बजारिकरण सम्मको कृषि ईकोसिस्टम सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिनेछ।
- ❖ कृषि उत्पादनमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहित गर्दै, कृषियोग्य भूमिको संरक्षण, नदी किनार सहितका बाँझो तथा नदी उकास जग्गाको सदुपयोग एवम् साझेदारीमा जमिन चक्लाबन्दी गरिनेछ । छरिएर रहेका कृषि भूमिको एकीकरण गरी सामूहिक खेती, करार खेती एवम् सहकारी खेती प्रवर्द्धन गरिनेछ।
- ❖ सुन्तला खेतीलाई प्रवर्द्धन र विस्तार गर्न माटो सुहाउँदो भूगोल लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- ❖ उत्पादन चक्र सुरु हुनुपूर्व नै आधारभूत कृषि उपजको उत्पादनको न्यूनतम समर्थन मुल्य तोकिनेछ एवम् व्यावसायिक उत्पादकसँग अग्रिम खरिद सम्झौता (Advance Contract Farming) गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- ❖ युवा कृषक तथा उद्यमीहरूसँगको साझेदारीमा वडास्तरमा नमूना फर्म स्थापना गरी सिर्काई केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ।
- ❖ किसान सूचिकरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । किसान परिचय पत्रलाई कृषि क्षेत्रमा प्रदान गरीने सेवा सहूलियतसँग आवद्ध गरिनेछ। कृषि क्षेत्रका सेवासुविधा तथा सहूलियतलाई डिजिटलाईजेसन गरी सर्वसुलभ र पारदर्शि बनाइनेछ। साना तथा सिमान्तकृत किसान लक्षित कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ कृषकहरूको वर्गिकरण गरी सोही बमोजिम सेवा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ❖ बालीनालिहरूको जैविक विविधता संरक्षण, संवर्द्धन तथा उपयोग सञ्चालन गरिनेछ । परम्परागत र प्राकृतिक तथा पोषणयुक्त खाद्यान्न बालीको खेती विस्तार गर्दै व्यवसायिकरण गरिनेछ ।
- ❖ सिँचाई सुविधा नपुगेका कृषि भूमिमा साना सिँचाईको प्रबन्ध मिलाइनेछ। कृषियोग्य भूमिमा वर्षे भरि दिगो एवम् भरपर्दो सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराउन पूर्वाधार निर्माण र वितरण प्रणाली थप सुदुढ गरिनेछ ।
- ❖ “स्वस्थ माटो, स्वच्छ बाली” अभियान मार्फत माटोको अम्लियपन, क्षारियपन तथा विविध सुक्ष्म तत्वहरूको मात्रा परीक्षण गरी माटो सुधारको लागि सामग्री तथा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ, साथै रोग किराको पहिचान र निवारण गरिनेछ ।
- ❖ खाद्यान्न, फलफूल, तरकारीको व्यवसायिक उत्पादनका लागि पकेट क्षेत्र बिकास गर्न समुदायमा आधारित “एक वडा एक कृषि उत्पादन” कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ “व्यावसायिक कृषि, सम्मानित पेशा” भन्ने नाराका साथ कृषिमा आधारित उद्यम र उद्यमशिलताको प्रवर्द्धन गर्ने “कृषक पुरस्कार” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ ‘रैथाने बालीको उत्पादन तथा उपभोग गरौं, खाद्य र पोषण सुरक्षा गरौं’ भने नाराका साथ स्थानीय बालीको उत्पादन र स्वच्छ तथा गुणस्तरयुक्त खाद्यवस्तुको उपभोगमा सबै वर्गको पहुँच सुनिश्चित गरी दिगो, समतामूलक र समानुकूलित खाद्य प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- ❖ “घरघरमा कृषि सेवा” अवधारणा अनुरूप कृषि प्रविधि र सेवालाई सहजै कृषकले प्रयोग गर्ने गरी आधुनिक कृषि सूचना प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- ❖ प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन र उपयोगलाई प्रवर्द्धन गर्न प्राङ्गारीक कृषि उत्पादनको प्रमाणीकरण तथा Branding गरिनेछ ।
- ❖ “बाली बीमा” निशुल्क बनाई बीमा प्रिमियममा सहूलियत प्रदान गर्दै कृषि उत्पादनमा हुन आउने क्षतिपुर्तिलाई न्यूनिकरण गरिनेछ ।
- ❖ “उत्पादनमा अभिवृद्धि, आँधीखोला गाँउपालिकाको समृद्धि” भन्ने मूल नाराका साथ कृषकको जीवनस्तरलाई समुन्नत बनाउनको लागि कृषिमा विविधिकरण, व्यवसायिकरण, आधुनिकीकरण र औद्योगीकरणको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ कृषकको खेत बारीमा उब्जेका कृषि उपजहरूलाई हरेक वडामा संकलन केन्द्र बनाई सहकारीसँगको साझेदारीमा बजारीकरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ स्थायी रूपमा आँधीखोला भन्दा बाहिर रहेर पनि आफ्नो पूखौली जन्मथलोमा बहुवर्षिय फलफूल खेती गर्न चाहने कृषकहरूको लागि ‘विशेष गाँउ फर्क कार्यक्रम’ सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ फौजी किरा, सलह किरा र विभिन्न महामारी प्रकोपबाट उत्पन्न हुने जोखिम न्यूनिकरणका लागि आकस्मिक बाली उपचार शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरी कृषि उपजको संरक्षण गरिनेछ ।
- ❖ अकबरे खुर्सानी, केरा, कुरीलो, सुन्तला, किवि, सिप्लिकान, कफि, कागती लगायतका बजारमा माग बढी भएका तरकारी तथा फलफूलका नर्सरी निर्माण गरी बेर्ना उत्पादन, वितरण र व्यवसायिक खेतीका लागि उत्प्रेरीत गरिनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र हाई टेक नर्सरी स्थापना गरी बिरुवा उत्पादन तथा सुपथ मुल्यमा वितरण गरिनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र रहेको जमिनको बहुउपयोग गर्दै कृषि यान्त्रिकरण प्रदर्शनीको लागि प्रयोग गरिनेछ ।
- ❖ आँधीखोला गाउँपालिकामा पर्याप्त मात्रामा रहेको जडीबुटी संकलन, उत्पादन, प्रशोधन, प्रवर्द्धन तथा बजारीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ आम किसानको प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको बाँदर नियन्त्रण कार्यलाई विशेष प्राथमिकताका साथ सम्भावित प्रयासहरू गरिने छ ।
- ❖ मौरी उत्पादन तथा पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ रैथाने असला माछाको संभाव्यता अध्ययन गरी असला, बाम, गर्दि लगायतका स्थानीय जातका माछाको भुरा छोड्ने कार्यक्रमलाई विषयगत निकायको समन्वयमा अगाडि बढाई माछा व्यवसायलाई व्यवस्थित गराईनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका भित्र उत्पादन हुँदै आएका विभिन्न तरकारी तथा फलफूललाई कोल्ड स्टोरमा भण्डारण गरि Value Add को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय नीतिका आधारमा गाजा खेतीको अध्ययन, अनुसन्धान तथा खेती प्रवर्द्धनको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पोखरा स्याङ्जा लगायतका नजिकका बजारमा बस्ने आम आँधीखोलामा जमिन हुने वर्गको लागि 'मेरो विदा मेरो गाँउमा' भन्ने कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ख. पशु

- ❖ पशुपालन गरिरहेका कृषकहरूले प्रत्यक्ष महशुस गर्ने गरी आवश्यकता अनुसार पशुपंक्षी उपचार तथा परामर्श सेवा, बिमा जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ कृषकको आवश्यकतालाई महशुस गरी स्थानीय गाई संरक्षणका लागि विशेष अनुदानका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । हल गोरु पाल्ने कृषकलाई अनुदानमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पशुपंक्षी तथा मत्स्यपालनको समस्या समाधान गर्न विज्ञहरूबाट स्थलगत रुपमा पशु स्वास्थ्य शिविर, बाँझोपन शिविर, मागमा आधारित तालिम संचालन तथा विभिन्न पशुपंक्षी दिवस संम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक घरमा दुहनो गाई भैसीं कार्यक्रमलाई विशेष अभियानका रुपमा संचालन गरी दुग्ध उत्पादनमा आत्मनिर्भर एवं व्यवसायिक बनाउन कृषक समूह, सहकारी मार्फत दुग्ध व्यवसायलाई आय आर्जनको माध्यमको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाउन लोकल कुखुराको चल्ला वितरण, बाखा पकेट विकास कार्यक्रम गर्दै स्वस्थ र स्वच्छ मासु उत्पादन, उपभोग र व्यवस्थापनको लागि मासु पसल सुधार, नियमन अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय कृषकहरूले उत्पादन गरेको पशुजन्य उत्पादन तथा उप-उत्पादन लाई संकलन केन्द्र स्थापना गर्दै न्युनतम समर्थन मुल्य निर्धारण गरी पशुजन्य वस्तुको उत्पादन गर्ने कृषक, कृषक समूह र कृषि सहकारीसँग उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण, ढुवानी तथा बजारीकरणमा साझेदारी गरिनेछ ।
- ❖ पशुपालन क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गरी पशुपंक्षीजन्य उत्पादन तथा उप-उत्पादन गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न प्रतिफलमा आधारित अनुदान व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ प्रदेशसंगको सहकार्यमा जुनोटिक र महामारीजन्य पशुपंक्षी रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि वृहत खोप कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ कृषि तथा पशुपंक्षी तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ पशुहरूबाट पूर्णरूपले उत्पादन लिनको लागि कृषकहरूको सहलगानीमा गोठ, खोर, भकारो तथा मलखाद सुधार जस्ता कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- ❖ पशुपंक्षी तथा मत्स्य क्षेत्रको उत्पादन बढाउन लागतलाई कम गर्ने औजार र उपकरणहरूको प्रयोग मार्फत लागत साझेदारिमा आधुनिक यान्त्रिकरणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय तह र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा माछा पोखरीलाई सुधार तथा व्यवस्थापन गरी माछाको भुरा वितरण गरिनेछ ।
- ❖ पशु आहाराको सुधारबाट पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न भौगोलिक वातावरण अनुसार फस्टाउन सक्ने उन्नत जातका भुई तथा डाले घाँस उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक निजी साझेदारीमा खेती योग्य बाँझो जग्गा उपयोग गरी पशुपालन गर्ने कृषकलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ उन्नत नश्वका पशुहरूको विकास गर्न पशु नश्व सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ व्यवसायिक पशुपालन तथा पशुपंक्षी जन्य उत्पादन प्रशोधन र बजारीकरण सम्बद्धन उन्नत प्रविधि प्रयोगका लागि सर्वसुलभ रूपमा सहूलियतपूर्ण कृषि कर्जाको व्याज अनुदानको रूपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ सीमान्तकृत किसान लक्षित कृषक सम्मान कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ पशुपन्छी तथा मत्स्य क्षेत्रमा जैविक विविधता संरक्षण संवर्द्धन तथा उपयोग गर्दै रैथाने पशुपंक्षीको संरक्षण र विस्तार गरी व्यवसायिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ग. सिँचाई

- ❖ खेतीयोग्य उर्वर जग्गामा उत्पादकत्व वृद्धिमा सहयोग पुर्याउन सिँचाई नपुगेका क्षेत्रलाई लक्षित गरी साना सिँचाई कार्यक्रमहरूलाई विशेष प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउनुका साथै ठूला र मझौला प्रकृतिका सिँचाई आयोजनालाई तहगत सरकारको सहलगानीमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ परम्परागत कुलाहरूलाई सहलगानीमा मर्मत तथा संभार गरी प्रयोगमा ल्याई कृषि उत्पादन बढाउन जोड दिईनेछ ।
- ❖ हिउदे सिँचाईलाई प्रबर्द्धन गर्न आवश्यक बोरिङ्ग तथा लिफ्टिङ्ग सिँचाईको व्यवस्थापन गरी खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाईको प्रबन्ध गरिनेछ ।

घ. सहकारी

- ❖ आर्थिक विकासका लागि सहकारी एक उपयुक्त माध्यम हो भन्ने स्थापित मूल्य मान्यतालाई अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ सहकारीका आधारभूत मूल्य, मान्यताका आधारमा सहकारी संचालन गर्न सहकारीलाई नियमन गर्दै सदस्य केन्द्रित सहकारी निर्माण र संचालनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ सहकारीहरू संगको समन्वय र सहकार्यमा क्षमता विकास र संस्थागत विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

- ❖ विषयगत सहकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी व्यवसायिक किसानहरूलाई उद्यमशिलताको विकासका लागि कृषि उन्मुख तथा उत्पादनमुलक सहकारी संस्थाहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ महिला उद्यमीहरूको विकास गर्न लैंगिक समानता तथा सशक्तिकरण मार्फत महिला विकासका लागि महिला सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- ❖ सहकारी संस्थाहरूमा वित्तीय सुशासनलाई जोड दिदै अभिलेख प्रणालीलाई सुदृणीकरण गर्न सबै कारोबारलाई प्रविधिमैत्री बनाउन जोड दिईनेछ ।

ड. उद्योग वाणिज्य र आपूर्ति

- ❖ दिगो विकासका लक्ष्यलाई हासिल गर्न सघाउ पुग्ने गरी गरीबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय स्रोत साधन, श्रम, सीप र प्रविधिहरूको उपयोग गर्दै आय आर्जनका क्रियाकलाप मार्फत स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ ।
- ❖ "आँधीखोला गाउँपालिका हाम्रो स्वाभिमान, विदेशका युवाहरू गाउँ फर्क अभियान" अन्तर्गत वैदेशिक रोजगारी तथा सरकारी जागिरबाट प्राप्त आम्दानीबाट गाउँमै लघु उद्योग सञ्चालन वा भौतिक संरचना निर्माण गर्ने व्यक्तिहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजारमा प्रतिस्पर्धा वृद्धि गर्नको लागि समूहमा प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सम्पूर्ण व्यवसायीहरूलाई एकिकृत र वर्गीकृत गरी व्यवसायिक क्षमता र दक्षता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय स्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणलाई टेवा पुग्ने खालका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न जोड दिईनेछ । उद्योगग्राम तथा कृषिजन्य उद्योग स्थापना गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ❖ गुणस्तरहीन एवं म्याद नाघेका वस्तुहरूको विक्री वितरण रोक्न, एकाधिकार र कृत्रिम अभावको स्थिति रहन नदिन प्रभावकारी नियमन तथा अनुगमन गरी उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ मसला बाली (अदुवा, मरिच, टिमुर, खुर्सीनी, बेसार) लगायतका उत्पादनको प्रशोधन मार्फत उद्योगको रूपमा विकास गरी आयात प्रतिस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ परम्परादेखि विभिन्न जाति तथा समुदायको मुख्य पेशाको रूपमा रहेको आरन, टेलरिड, कालीगढ जस्ता परम्परागत व्यवसायलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायिकरण गरी घरेलु उद्योगको रूपमा प्रवर्द्धन साथै Branding गरिनेछ ।
- ❖ निजी क्षेत्रको सहभागितामा विकास निर्माणको अभियानलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि वडा समिति मार्फत संस्थागत संरचना निर्माण गरी मुख्य मुख्य बजार क्षेत्रको केन्द्रहरूमा व्यापार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

च. पर्यटन/संस्कृति

- ❖ पर्यटन संग सम्बन्धित क्रियाकलापहरूको समग्र नीतिगत व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन गर्न पालिकास्तरीय एक पर्यटन विकास समिति गठन गरिनेछ ।

- ❖ अन्धाअन्धी र श्रवणकुमार क्षेत्रको विकास, प्रचारप्रसार तथा प्रवर्द्धनलाई टेवा पुयाउन “जाउँ है अन्धाअन्धी श्रवणकुमार अभियान” सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ सबै तहका सरकारहरूसंगको समन्वय तथा सहकार्य गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मुख्य पर्यटकीय केन्द्रहरूको अन्तरसम्बन्धलाई मजबुत बनाउन सेतियोभान- आग्री गुफा- भुद्रुमपोला- म्हाजु भन्ज्याङ्ग- हिलेथाप्ले- सिरुवारी- गोरुजुरे -डहरे देउराली -अन्धाअन्धी - जुम्लीठाना- श्रवणकुमार -पंचासे -कालाभैरव कोट लगायतका पर्यटकीय केन्द्रहरूलाई समेटेर चक्रिय पदमार्ग निर्माण गरी यस गाउँपालिकालाई आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटन हवको रूपमा विकास गरिने छ ।
- ❖ ट्रेकिङ र साहसिक पर्यटनलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि डहरेको लेकलाई जंगल पार्क र फूलबारी झरना तथा ठूली, सानी झरनालाई रक क्लाईम्बिङ्गको लागि विकसित गरिनेछ । पर्यटनलाई रोजगारीसँग आवद्ध गर्न सबै सरोकारवालासंग समन्वय गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै धार्मिक पर्यटनलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक प्रचारप्रसार गरिनेछ । पर्यटकीय स्थानको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा पहिचान गरी पर्यटन प्रवर्द्धनलाई व्यवस्थित तुल्याईनेछ ।
- ❖ नेपालको पहिलो ग्रामीण पर्यटकीय गाउँ सिरुवारी सामुदायिक होमस्टेमा पर्यटकीय पार्क निर्माण तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक संस्थागत संरचनाको निर्माण गरिनेछ । सिरुवारी होमस्टे "होमस्टेको जननी" भएको हुँदा घरबास पाठशालाको रूपमा विकास गर्न समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गरिनेछ । पालिका भित्र नयाँ स्थानमा होमस्टेको विस्तार गर्दै लैजाने नीति लिईनेछ ।
- ❖ प्रमुख पर्यटकीय क्षेत्रहरूसम्म पुग्न सकिने पर्यटन मार्गहरूको निर्माण तथा ऐतिहासिक र परम्परागत रूपमा रहेका मठ, मन्दिर, गुफा, कोट लगायतका सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरी पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ सबै जातजाति, भेषभुषा, संस्कृतिको संरक्षण र पहिचानको लागि संग्रहालय निर्माण गर्न प्रयत्न गरिनेछ । साथै वडा नं १ पञ्चमुलमा ब्राम्हमण संग्रहालय निर्माणका कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- ❖ त्रिवेणी दत्तेलोट, घ्याङ्गसाङ्गदी, नेपाले जस्ता स्थानहरूलाई स्थानीय उत्पादन विशेष होमस्टेको रूपमा विकसित गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास

क. शिक्षा

- ❖ शिक्षा क्षेत्रमा सकारात्मक, गुणात्मक, नतिजामूलक परिवर्तन गर्न विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत अध्यक्ष शैक्षिक सुधार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको पहुँच तथा विद्यार्थी संख्या समेतको आधारमा आवश्यक मापदण्ड निर्माण गरी विद्यालयको नक्सामुन, समायोजन तथा एकीकरण, स्थगन, दरबन्दी मिलान गरी विद्यालय व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- ❖ विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ “हाम्रो विद्यालय, राम्रो विद्यालय” निर्माणका निमित्त सम्बन्धित विद्यालय अभिभावक तथा सरोकारवालालाई स्वम् जिम्मेवार बनाउन प्रयत्न गरिनेछ ।
- ❖ सम्पूर्ण विद्यालयमा योग्य, सक्षम, प्रतिस्पर्धी तथा व्यवसायिक शिक्षकको व्यवस्थापन गर्दै उत्प्रेणा, पेशागत नैतिकता तथा सक्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । शिक्षकहरूको कार्यसम्पादनलाई विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धीसँग जोडिनेछ ।
- ❖ विद्यालय भवन, छात्रावास, शौचालय निर्माण, सुरक्षित घेरावार, स्वाच्छ खानेपानी, सुरक्षित खेलमैदान, फूलबारी, करेसावारी, बगैँचा निर्माण जस्ता कार्यलाई विषेश जोड दिइनेछ ।
- ❖ सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई शिक्षण सिकाइ प्रक्रयाको अभिन्न अंगका रूपमा एकीकृत गर्दै शिक्षालाई प्रविधिमैत्री व्यवहारिक र नतिजामूलक बनाइनेछ ।
- ❖ अनलाइनमा आधारित “एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली” लाई विद्यालयहरूको सम्पूर्ण क्रियाकलाप आवद्ध गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता र सुदृढिकरणका साथ सबलिकरण गरिनेछ ।
- ❖ बौद्धिक सनातन धर्म संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्द्धनका लागि धार्मिक विद्यालयका रूपमा रहेको गुरुकूल वेदविद्याश्रम माध्यमिक विद्यालयलाई थप सहयोग गरी सनातन हिन्दु धर्मको संरक्षण, संवर्द्धन र आध्यात्मिक एवम् बौद्धिक ज्ञान केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालय तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई उद्यमशीलता, नैतिकता, श्रमको सम्मान, आत्मअनुशासन सामाजिक भावना, वृत्ति विकास र मर्यादा कायम गर्ने जस्ता पक्षहरूको विकासका लागि ज्ञान, सीप र अनुभव हस्तान्तरण तथा आदानप्रदानको लागि “विद्यार्थीसँग विज्ञ कार्यक्रम” सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयलाई Junk Food (पत्रुखाना) निषेधित क्षेत्रको रूपमा विकास गर्दै दिवाखाजा कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय खाद्यबस्तुहरू प्रयोग गरी बाल पोषण तथा बाल स्वास्थ्यमा सुधार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ आँधीखोला भित्र रहेका सम्पूर्ण विद्यालयको विविध गतिविधि झल्कने वार्षिक शैक्षिक बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।
- ❖ Room to Read कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र थप विस्तार गर्दै संचालन गरिनेछ ।
- ❖ हाल लागु भएको स्थानीय पाठ्यक्रमको साथै कम्प्युटर शिक्षालाई थप प्रभावकारी रूपमा निरन्तर संचालन गरिनेछ ।
- ❖ बालविकास केन्द्रका बालशिक्षक, विद्यालय सहायक कर्मचारी र विद्यालय सहयोगी कर्मचारीहरूलाई नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम मासिक पारिश्रमिकमा प्रोत्साहन स्वरुप थप पारिश्रमिक प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण अभियानलाई प्रभावकारी बनाउन विद्यालयका शिक्षकहरूलाई विषयगत तालिम, ICT सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।,
- ❖ विद्यार्थीहरूका लागि पढ्दै रमाउँदै, सीप सिक्दै कमाउँदै कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ विद्यालय अनुगमन, निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकास्तरीय अनुगमन समिति गठन एवम् परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ शिक्षाको गुणात्मक विकासका लागि विषयगत विज्ञ शिक्षक (रोष्टर) तयार गरी सुपरीवेक्षण र पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ विद्यालयको शैक्षिक एवं भौतिक विकासका सुचकाङ्कहरू तयार गरी प्रअ सँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- ❖ कक्षा ५ र ८ को परीक्षा पालिका स्तरको परीक्षाको रूपमा संचालन गर्न मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरी प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरूको पठनपाठन एवं परीक्षा प्रणालीमा एकरूपता कायम गर्नका लागि विषयगत समितिहरूलाई थप क्रियाशिल तुल्याउदै वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डर तयार गरी लागु गरिनेछ ।
- ❖ नेतृत्व एवं व्यवस्थापकीय क्षमता, योग्यता र ज्येष्ठताको खुला प्रतिस्पर्धा मार्फत प्रधानाध्यापक छनौट गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यार्थीहरूको ज्ञान, सीप र क्षमता विकासका लागि पालिका, विद्यालय र क्लव स्तरिय (खेल,संगित,साहित्य, कला संस्कृति) क्षमता विकासका कृयाकलापहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ शिक्षकहरूको पदस्थापना, करार सेवामा पदपुर्ति एवं सरुवा प्रणालीलाई निस्पक्ष, पारदर्शी र व्यवस्थित तुल्याउनका लागि पालिका स्तरको मापदण्ड तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी एकरूपता कायम गरिनेछ ।
- ❖ छात्राहरूका लागि गुणस्तरीय सेनिटरी प्याडको निशुल्क वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै त्यसको प्रभावकारी प्रयोग र सरसफाईमा विशेष ध्यान दिन प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरूमा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयको विषयगत शिक्षक दरबन्दी व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- ❖ बालबालिकाहरूलाई विद्यालय ल्याउँ, टिकाउ र सिकाउँ भन्ने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई कम्तीमा माध्यामिक तह सम्मको शिक्षा पुरा गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- ❖ उच्च शिक्षा स्नातक तह वा सो भन्दा माथि अध्यापन गराउने शैक्षिक संस्थालाई प्रोत्साहन स्वरुप अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
- ❖ पाठ्यपुस्तक, छात्रवृत्ति, विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान, कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन तथा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ विद्यार्थी संख्या भौगोलिक अवस्था, सामाजिक महत्व, प्रविधि र सामर्थ्यताको आधारमा मेघा स्कूल संचालनको आधार तयार गर्दै यातायातको व्यवस्थापन छात्रावास भवन निर्माण, प्रविधि जडान लगायतका कार्यलाई प्राथमिकताको आधारमा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धीलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि दुर्त सिकाई आपुरण कार्यक्रमलाई विशेष कार्यक्रमको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

- ❖ स्वास्थ्य सेवाको सर्वव्यापी पहुँच (Universal Health Coverage) अविच्छिन्न पर्याप्तता, बहुक्षेत्रीय सहभागिता, सहकार्य र साझेदारीको अवधारणा अनुरूप प्रवर्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारत्मक, प्रशामक तथा रिफरल पद्धतिलाई अवलम्बन गर्दै थप व्यवस्थापनलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- ❖ आँधीखोला आधारभूत अस्पतालबाट उपचारात्मक सेवाहरूलाई विस्तार गर्दै लगिनुका साथै नेपाल सरकार द्वारा तोकिए बमोजिम निःशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरी नागरिकहरूको आधारभूत स्वास्थ्यमा आवश्यक पर्ने भ्याक्सिन, औषधी, स्वास्थ्य उपकरण तथा सामग्रीको उपलब्धता सुनिश्चितता कायम गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य व्यवस्थापन, आपूर्ति व्यवस्थापन लगायत स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूलाई आवश्यकताको आधारमा डिजिटल प्रविधिमा आधारित सूचना प्रणालीहरू मार्फत तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण, प्रतिवेदन र प्रयोग गर्न सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ पूर्ण खोपको सुनिश्चितता दिगोपना कार्यहरू सहित रोगहरू नियन्त्रण, निवारण, र उन्मुलन लाई जोड दिइ राष्ट्रिय-अन्तराष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न बालबालिकाहरूलाई खोप अभियान निरन्तर संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गर्भवति तथा सुत्केरी महिला, नवशिशू, बालबालिकाहरूको पोषण परामर्श र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सहित गर्भवति महिलाहरूको लागि प्रत्येक महिना स्वास्थ्य संस्था गई गर्भजाँच गराउन प्रोत्साहन साथ अण्डा र क्याल्सियम चक्कि बितरण साथै उत्तर प्रसुति जाँच सेवाको लागि घर घरमागई जाँच गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- ❖ २ वर्ष मुनिका बालबालिकाको लागि स्वास्थ्य संस्था, खोप केन्द्र तथा गाउँघर स्वास्थ्य क्लिनिकमार्फत २४ पटक सम्म तौल जाँच गरेको सुनिश्चित गरेवापत प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत एवमं सम्पूर्ण किशोरिहरूलाई आइरन फोलिक एसिड वितरण प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- ❖ नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण र सचेतनाको लागि अर्धवार्षिक रूपमा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नसर्ने रोगहरूको स्क्रिनिङ्ग कार्यक्रम संचालन गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ❖ गर्भवति महिलाहरूको जोखिमयुक्त गर्भको पहिचान गर्न भिडियो एक्सरे सेवा (ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड कार्यक्रम) लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ आमा सुरक्षा र प्रजनन स्वास्थ्य सेवालार्ई अभिवृद्धि गर्न तथा Zero Home Delivery को अवधारणा अवलम्बन गर्दै संस्थागत सुत्केरी प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ परिवार योजना कार्यक्रम सँगै प्रजनन स्वास्थ्य समस्या आइ खस्ने, फिस्टुलाको समस्या, पाठेघरको मुखको क्यान्सर तथा स्तन क्यान्सरको प्रारम्भिक जाँच, परामर्श तथा प्रेषण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- ❖ महिला सामुदायीक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई उत्प्रेरणा दिलाउन अनुभव आदन प्रदान साथै खाजा तथा यातायात खर्च स्वरुप रकम उपलब्ध गराउने र बीमा रकमको पचास प्रतिशत योगदान रकम गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउनुका साथै उमेर पुगेका स्वयं सेविकाहरूलाई सम्मानजनक बिदाइको व्यवस्था तथा प्रोत्साहनको लागि कार्यविधि तयार गरी लागु गरिनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र स्थायी बसोबास गर्ने सम्पूर्ण नागरिकहरूको विभिन्न प्रकारका दुर्घटना बीमाको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य सेवाको समान पहुँचको लागि स्वास्थ्य संस्थामा गई सेवा लिन कठिन ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घर घर तथा श्रवणकुमार ज्येष्ठ नागरिक गाउँघर स्वास्थ्य क्लिनिक वाट सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको कार्यक्रमलाई नरन्तरता दिदै जेष्ठ नागरीकको स्वास्थ्य सेवालार्ई विद्युतिय प्रविधीको माध्यम मार्फत अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- ❖ कडा तथा दिर्घ रोग लागि नियमित औषधी तथा उपचार गर्न नसक्ने गरिब तथा विपन्न नागरिकहरूको लागि औषधी उपचार सहायता कार्यविधि तयार गरि सोही अनुसारका औषधीहरू निशुल्क उपलब्ध गराईनेछ ।
- ❖ नागरिकहरूलाई शारीरिक व्यायाम, योग, आरोग्य सेवा तथा स्वच्छ र सन्तुलित आहारमा जोड दिइ स्वास्थ्य जिवनशैलि परिवर्तन गराइ रोग नियन्त्रण गर्न अभिप्रेरित गरिनुका साथै वैकल्पिक चिकित्सा सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- ❖ वडा नं २ मा संचालित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रलाई आयुर्वेद औषधालयमा स्तरउन्नती गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्था, निजि क्लिनिक, फार्मेसिहरूको दर्ता, अनुमती तथा नविकरण र नियमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका अन्तर्गतका एच.आइ.भी. संक्रमित व्यक्तिहरूको लागि पोषण तथा उपचार खर्च सहायता प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्तरीयता कायम गर्न स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्तरोन्नति र स्वास्थ्यजन्य उपकरण तथा सामग्रीको नियमित मर्मत सम्भारको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरी सुदृढिकरण गरिनेछ ।
- ❖ सुर्तिजन्य पदार्थ, मदिरा एवम जनस्वास्थ्यका दृष्टिले हानिकारक वस्तु प्रयोग भएका तयारी पेय तथा खाद्य पदार्थमा निरुत्साहित गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- ❖ लागु औषध दुर्व्यसन, आत्महत्या रोकथाम र नियन्त्रणका लागि स्वास्थ्य प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ आधारभूत स्वास्थ्य प्रभावकारीताका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि, सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन साथै उत्कृष्ठ स्वास्थ्य संस्थालार्ई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको वस्तुचित्र झल्कने स्वास्थ्य प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशन गरिनेछ ।

- ❖ निःशुल्क दन्त परीक्षण, बृहत स्वास्थ्य शिविर आँखा परीक्षण जस्ता उपचारात्मक प्रकृतिका स्वास्थ्य शिविरहरु गैहसरकारी संघ संस्थाहरुको साझेदारी तथा समन्वयमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सरुवा रोग वा विपतजन्य अवस्थाको रोकथाम,नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्न दुर्त प्रतिकार्य टोली परिचालन तथा व्यवस्थापनलाई जोड दिइनेछ ।
- ❖ गर्भवती महिलाहरुलाई पालिका भित्रका वर्थिङ्ग सेन्टरसम्म सुत्केरी गराउन, फर्कन साथै रिफर गर्नु परेमा निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ सरकारी, गैरसरकारी, निजी र सामुदायिक क्षेत्रहरुसँग रणनीतिक साझेदारी गरी स्वास्थ्य क्षेत्रका दिगो विकासका लक्ष्यहरु हाँसिल गर्न प्रयत्न गरिने छ ।

ग. खानेपानी

- ❖ विगतदेखि कार्यान्वयन हुँदै आएको "एक घर एक धारा" अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ खानेपानीका श्रोतहरुको क्षमता नक्साङ्कनका लागि पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ दिगो विकासका लक्ष्य पूरा गर्नका लागि स्वच्छ पानी र सरसफाइ कार्यक्रमलाई खानेपानी आयोजनाको अभिन्न अङ्गको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । गाउँ क्षेत्रको सरसफाइ कार्यलाई तीव्रता र निरन्तरता दिइने छ ।
- ❖ खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता योजना बमोजिम स्वस्थ र गुणस्तरीय खानेपानी सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका खानेपानीका ग्रायाभिटी तथा लिफ्टिङ्ग योजनाहरुलाई सम्पन्न गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।

घ. महिला, दलित तथा जनजाति

- ❖ महिलाहरुको सीप, क्षमता र दक्षता अभिवृद्धि गरी आयआर्जनमा बृद्धि गर्नका लागि आधुनिक सीप तथा तालिम लगायतका कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ महिला हिंसा तथा महिलालाई गरिने दुर्ब्यवहार रोकी समतामूलक समाजको निर्माण गर्नका लागि हिंसा तथा दुर्ब्यवहार प्रति शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्दै अभिमूखिकरण र प्रचारप्रसारका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ सामाजिक विभेद विरुद्धको जनचेतनाको लागि प्रभावकारी अभियान संचालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ महिला,दलित तथा जनजाति जनशक्तिहरुको राष्ट्रसेवाप्रति आकर्षणमा थप अभिवृद्धि गर्न लोक सेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ आमा समूहहरूको संस्थागत तथा क्षमता विकास गरी टोल बस्तीमा **सृजनात्मक, रचनात्मक क्रियाकलापहरू** सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ❖ **लैंगिक हिंसा निवारण कोष**को स्थापना गरी समाजमा लैंगिक आधारमा हुने भेदभाव तथा हिंसाजन्य गतिविधिलाई निरुत्साहित गर्न र पिडितहरूको उद्धार, अल्पकालिन बसोवास जस्ता कार्यहरूको लागि प्रयोगमा ल्याईनेछ ।
- ❖ कार्यस्थलमा हुने लैङ्गिक हिंसा तथा दुर्यव्यवहारलाई न्यूनीकरणको लागि नीतिगत र संस्थागत संयन्त्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ राजनैतिक, प्रशासनिक, सामाजिक, आर्थिक क्षेत्रमा महिला, दलित र जनजातिहरूको सहभागीतालाई अभिवृद्धि गर्दै सहभागीताको अनुपातलाई वृद्धि गर्न विभिन्न खालका क्षमता विकास सशक्तिकरण लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सवैखालका पूर्वाधार तथा कार्यक्रमहरूलाई लैङ्गिक मैत्री बनाईनेछ ।

ड. बालबालिका

- ❖ आँधीखोला गाउँपालिकाकालाई **बालमैत्री** गाउँपालिका बनाउने नीति लिइने छ ।
- ❖ बालबालिकाको रचनात्मक क्षमता विकासको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ बालबालिकामाथि हुने भेदभाव, यातना, दुर्यव्यवहार तथा जोखिमबाट मुक्त गराउन नीतिगत र संस्थागत संरचना निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ अभिभावक विहिन बालबालिकाको संरक्षणको लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ बालबालिकाको तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ बालबालिकाभिन्न रहेको विशेष खालको प्रतिभालाई विकास गर्नको लागि एक विद्यालय र एक प्रतिभा कार्यक्रम संचालनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ आपतकालिन बालउद्धारकोष स्थापना गरी दुर्यव्यवहार पिडित बालबालिकाको उद्धार, अल्पकालिन बसोवास जस्ता कार्यहरूमा सहयोग गरिने छ ।

च. फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरू

- ❖ आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने वा श्रम गर्न नसक्ने अशक्त तथा असहाय अपांगता भएका व्यक्ति, महिला बालबालिकाको पहिचान गरी **सामाजिक संरक्षण**को व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरी **परिचय-पत्र बितरण** र क्षमता पहिचान गरी आयमूलक कार्यमा संलग्न गराई जिवनयापनमा सेवा पुग्ने कार्यहरू गरिनेछ ।
- ❖ अपाङ्गता भएका व्यक्ति बिरुद्ध हुने भेदभाव अन्त्य गरी नागरिक, राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नको लागि नीतिगत र संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको दैनिक जिवनयापनमा सहजता प्रदान गर्न आवश्यक सहायक सामग्री बितरण गरिनेछ ।
- ❖ शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक रूपमा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको समाजमा सम्मानजनक ढंगले जिवनयापन गर्ने बातावरण तयार गरिनेछ ।
- ❖ फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको विशेष क्षमतालाई पहिचाहन गरी सम्मान, र संरक्षणको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

छ. युवा तथा खेलकुद

- ❖ सकरात्मक सोचको विकास गर्ने अभिप्राय स्वरूप खेल खेल्ने व्यक्ति, समाज र सिंगो गाउँपालिकाको गौरव बढाउन खेलकुदका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ पालिका स्तरीय युवा तथा खेलकुद विकास समिति गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा रंगशाला र एक वडा एक खेलमैदान निर्माण कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ “स्वास्थ्यका लागि खेलकुद राष्ट्रका लागि खेलकुद” भन्ने नारालाई आत्मसात् गर्दै गाउँपालिका भित्रका विद्यार्थी तथा युवा लक्षित अध्यक्षकप, राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड खेलकुद प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ जिल्ला, प्रदेश, राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा खेल्ने यस पालिका अन्तर्गतका खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ❖ सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरूको साझेदारीमा आत्महत्या दुरुत्साहन तथा लागू औषध दुर्व्यसनी सम्बन्धी युवा तथा विद्यार्थी केन्द्रित कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ज. रोजगारी

- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई सीपयुक्त दक्ष जनशक्ति, रोजगारीको क्षेत्र र रोजगारसँग सम्बन्धित अन्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गरी कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजनालाई अभियानको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ रोजगारीका पर्याप्त अवसर सिर्जना गरी उपलब्ध जनशक्तिको उपयोग गर्दै आर्थिक विकासमा योगदान पुर्याउन आयोजनाहरूको निर्माण श्रममूलक प्रविधिको प्रयोगबाट गरिनेछ ।
- ❖ रोजगारी सृजना तथा आयआर्जन र उत्पादनमूलक कार्यका लागि सम्बन्धित निकायहरू सँग आवश्यक समन्वय, साझेदारी र सहकार्य गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीलाई थप व्यवस्थित, मर्यादित एवं भरपर्दो बनाउन वैदेशिक रोजगारमा जाने श्रमिक तथा कामदारको व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति तथा पुनः श्रम स्वीकृतिको अनलाइन आवेदन एवं वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- ❖ नागरिकलाई न्युनतम रोजगारीमा संलग्न गराउन, श्रमिक प्रतिको धारणामा व्यवहारिक परिवर्तन गराउन साथै भेदभाव न्यूनिकरण गर्न श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ रोजगारीको क्षेत्रमा रहेका अवसर तथा सम्भावनाको पहिचान, ढाँचा तथा विधिहरूको विकास गरी आवश्यक सुझाव दिन रोजगार संवाद मञ्चको गठन तथा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय रोजगार रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन तथा आन्तरीक रोजगार प्रवर्द्धन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा प्रणालीलाई सुदृढ गरी क्रमश औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रका श्रमिकलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ रोजगार योग्य क्षमता विकासको लागि कार्यस्थलमा आधारित सीप क्षमता विकास तालिम र जीवन उपयोगी सीप तालिम संचालन गरिनेछ ।

झ.सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम

- ❖ सुरक्षित वैदेशिक रोजगारको वातावरण सिर्जना गर्न “सकभर स्वदेशमै रोजगारी गरौं यदि विदेश जानु नै पर्ने भए विदेशमा काम लाग्ने खालको सीप तालिम लिएर मात्रै वैदेशिक रोजगारीमा जाउ” भन्ने मुल नारालाई आत्मसाथ गरिनेछ ।
- ❖ सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित बनाई सबै वडामा सञ्चालित कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने युवायुवतीलाई लक्षित गरी सघन कार्यक्रमलाई बस्तीस्तर सम्म पुराईनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकाहरूको सीप पूँजी र प्रविधिको उच्चतम प्रयोगका गरी आर्थिक वृद्धिमा टेवा पुर्‍याइनेछ । त्यसका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा नीतिको व्यवस्था गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, कृषि सेवा, पशु सेवा र उद्यम विकास कार्यक्रमसँगको समन्वयमा एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूमा देखापर्ने मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक समस्याको जोखिम न्यूनीकरण तथा ब्यवस्थापनको लागि बिद्यालयमा र समुदायस्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरूको समन्वयमा मनोसामाजिक परामर्श कक्षाहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषणको उपयोगका लागि वित्तिय साक्षरता र मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम नियमित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीमा रहेका घरपरिवारको लागि अनिवार्य पासवुकको ब्यबस्था गरी बचत बृद्धि योजनामा सहभागि गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी घर घरमा पारिवारिक एकता र सद्भाव कायम गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीको क्रममा बिदेशी भूमीमा समस्यामा परेका नेपालीको उद्धार, राहात, कानुनी सहायता र स्वदेश फिर्ति लगायतका बिषयमा बिपद ब्यवस्थापन कोषसँगको समन्वयमा राहात उद्धार र पुर्नस्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ वैदेशिक रोजगारीमा रहेका सबै नागरिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्दै निरन्तरताको लागि सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।

३. भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र

क. सडक

- ❖ सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति गर्दा रणनीतिक महत्वका सडकहरू ग्रामिण सडक यातायात गुरुयोजना अनुरूप प्राथमिकताका सडकहरूलाई रकम विनियोजन गरी अत्यावश्यक बाहेक नयाँ ट्रयाक नखोलिने र हाल रहेका सडकहरूको स्थायी पक्की संरचना निर्माण तथा स्तरोन्नतिमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ पूर्वाधार संरचना निर्माण गर्दा गुणस्तरीयता कायम गर्नुका साथै समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नका लागि श्रम प्रविधीमा आधारित निर्माणका कामहरू उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने र ठूला संरचना निर्माण गर्दा ठेक्का प्रक्रिया मार्फत निर्माण गरिने नीतिलाई अंगीकार गर्दै समयमै गुणस्तरीय निर्माण कार्य गर्ने उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसायीलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- ❖ रणनीतिक सडकहरूमा सडक यातायात गुरुयोजनाले निर्धारण गरेको मापदण्ड लागु गरिने छ र मुख्य मुख्य सडक आयोजना निर्माण र संचालन प्रयोजनार्थ कजवे, कल्भर्ट र सडक पुल निर्माणको लागि बिस्तृत परियोजना प्रतिबेदन तयार गरिनेछ ।
- ❖ योजनाहरूमा जनताको सक्रिय सहभागितालाई अभिवृद्धि गराउन लागत सहभागिता अवधारणालाई निरन्तरता दिई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको केन्द्रबाट वडा केन्द्र र वडाको केन्द्रबाट मुख्य बस्तीहरू सम्म पुग्ने सडकहरूलाई स्तरउन्नति तथा कालोपत्रे गर्न प्राथमिकता दिईने छ ।
- ❖ सार्वजनिक सडकको दायँबायाँ बायो-ईन्जिनियरिङ प्रविधिको प्रयोग गरि विकास योजनाको कम्तिमा १ प्रतिशत रकम भु-क्षय रोकथाम र सडक संरक्षणमा लगानी गरिनेछ ।
- ❖ सडक निर्माणका काममा कम्तिमा ५० प्रतिशत स्टक्चरको काम गर्नुपर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने झोलुङ्गेपुल निर्माण र मर्मत सम्भार गरी सञ्चालन हुने झोलुङ्गेपुललाई आवश्यकता अनुसार मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- ❖ सडक यातायात गुरुयोजना (RURAL MUNICIPAL TRANSPORT MASTER PLAN) ले तोकेको मापदण्ड अनुसार सडकहरूको सडक मापदण्ड अनुसार जग्गाको लगत कट्टा गर्नका लागि पहल गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ता समितिद्वारा संचालन गरिने योजनाहरू हरेक वर्षको फागुन मसान्त अगावै सम्पन्न गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- ❖ मूलसडकहरूबाट बस्तीसम्म जोडिने शाखा सडकहरूलाई मर्मत सम्भार कोष बनाई उक्त कोषमा विनियोजित रकमको कम्तीमा दुई प्रतिशत रकम छुट्याई सोही कोषबाट सडकहरूको मर्मत तथा स्तरोन्नति गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ सडकहरूको दिगो व्यवस्थापनमा सघाउ पुर्याउन मर्मत सम्भारको लागि आवश्यकता अनुसार LENGTH WORKER परिचालन तथा व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ आँधीखोला चक्रपथ (RINGROAD) को अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न सो संग सम्बन्धित विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन स्वीकृत गरी निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाउन पहल गरिनेछ ।
- ❖ निर्माण सम्पन्न सडकहरूको रेखदेख तथा मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण

- ❖ अति विपन्न नागरिकहरूको सुरक्षित आवासको हकलाई प्रत्याभूत गराई सुरक्षित आवास निर्माणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ सामूदायिक भवन निर्माण गर्दा प्रत्येक वडाहरूमा क्रियाशिल टोल विकास समिति, आमा समूह, युवा क्लब लगायत विभिन्न संघ संस्थाको आ आफ्नो छुट्टा छुट्टै भवन निर्माण नगरी एकीकृत रूपमा बहुउद्देश्यीय प्रयोजनको लागि उपयोग गर्ने र समूहगत आर्थिक सामाजिक गतिविधिहरू संचालन गर्ने गरी एकीकृत भवन निर्माण कार्य गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा निर्माण गरिने भवन लगायतका भौतिक संरचनाहरू लैङ्गिक, बालबालिका तथा अपांग मैत्री भूकम्प प्रतिरोधी बनाउनुका साथै भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड तथा आचार संहिताको पालनाका साथ सेवाग्राही मैत्री बनाईने छ ।
- ❖ सडक दायौँबायाँका अतिक्रमित भवन तथा टहराहरू सम्बन्धित सडकको मापदण्ड अनुसार हटाउने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ पालिका अन्तर्गतका सार्वजनिक विद्यालय भवन स्वास्थ्य चौकी भवन लगायतका संस्थाहरूको आवश्यक मर्मत सम्भार तथा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईको लागि आवश्यक पूर्वाधारहरू तयार गरिनेछ ।

ग. उर्जा र बैकल्पिक उर्जा

- ❖ जैविक रूपमा रहेको बायोग्यास, गोबरग्यास लगायतका स्थानीय साधन श्रोतलाई परिचालन गरी बैकल्पिक उर्जा उत्पादनका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसंगको समन्वयमा सौर्य सडक बत्तिको कार्यक्रमलाई संचालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका मातहतका सरकारी निकायहरूमा बैकल्पिक उर्जाको कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन तथा मर्मत सम्भारलाई जोड दिईनेछ ।
- ❖ मानवीय स्वास्थ्य तथा पर्यावरणीय स्वच्छता कायम गर्न सुधारिएको चुल्हो तथा विद्युतीय ईन्डक्सन चुल्होको प्रयोग गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- ❖ बिद्युत प्रसारण लाईनको मापदण्ड बमोजिम वरिपरिका रुखहरू कटान गरी बिद्युत आपूर्तिलाई सहज बनाईनेछ ।
- ❖ आम समुदायलाई अनुदानमा आधारीत बिद्युतीय ईन्डक्सन चुल्हो वितरण गरिनेछ ।
- ❖ पालिकामा स्थापना गरिएको फ्युज सेवा केन्द्रलाई नेपाल बिद्युत प्राधिकरण सँग समन्वय गरी स्तरउन्नती गर्दै प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ पालिका अन्तर्गतको सामुदायिक बिद्युत सेवाको क्षेत्रलाई समेत नेपाल बिद्युत प्राधिकरणको दायरामा ल्याउन आवश्यक पहल तथा समन्वय गरी बिद्युत सेवालाई दिगो, भरपर्दो गुणस्तरीय तुल्याउन आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।

४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

क. वन

- ❖ वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण दिगो वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन तथा उपयोग र वातावरणीय सेवाको दिगो उपलब्धताका लागि समुदायमा आधारीत वन व्यवस्थापनलाई सबल बनाउँदै लगिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक वन क्षेत्रमा चिराईतो, तेजपत्ता, अम्रिसो, कुरिलो, लप्सी, टिमु, वेतवाँस जस्ता विभिन्न प्रजातिका रुखविरुवा एवं जडिबुटिलाई आधार मानी व्यवसायिक खेती प्रवर्द्धन गर्ने र सामुदायिक वन र निजी वनलाई गोडमेल तथा काँटछाँट गरी वन क्षेत्रमा रहेको गैरकाष्ठ वन पैदावरमा आधारीत उद्यम विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय वन पैदावारलाई अधिकतम उपयोग गरी वनजङ्गलको संरक्षण तथा संवर्द्धन गर्दै वनलाई व्यवसायीकरण र बजारीकरणको रूपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय पर्यटन ब्यबसायलाई प्रबर्द्धन गर्न सामुदायिक वन क्षेत्रमा पर्या-पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ निजी वन क्षेत्र र निजी जग्गामा रहेका कु-काठ हटाई उत्पादनयोग्य जमिनको बढोत्तरी गरी समुदायको आयआर्जन विस्तारका लागी अमिलो जातका फलफुलका बिरुवा रोप्ने कार्यलाई अगाडि बढाईनेछ ।
- ❖ सडक क्षेत्रको सौन्दर्य बढाउन बृक्षारोपण र सम्पन्न भएका योजनाहरूमा रंगरोगन लगायतका कामलाई अगाडि बढाईनेछ ।
- ❖ वनक्षेत्रको दिगो विकास तथा उपयोगको लागि गठन भएका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको वार्षिक कार्ययोजना अनुसारका कार्यहरू गर्न गराउन अभिप्रेरित गरी थप आय आर्जनमा जोड्दै लगिनेछ ।

ख. वातावरण

- ❖ नवनिर्मित सडक संरचनाको कारणले साविकका गन्तव्यहरू परिवर्तन भई रहेको हुँदा नयाँ गन्तव्यमा यात्रु प्रतिक्षालय र चौतारी निर्माणको कामलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ बर पिपल रहेका चौतारीको संरक्षण र विस्तार गर्ने नीति लिईनेछ ।

- ❖ पारिस्थितिक प्रणाली लाई दिगो व्यवस्थापन गर्न मौजुदा तालतलैया, पोखरी, कुवाहरूको संरक्षण र विस्तार गर्ने नीति लिईनेछ । नवनिर्माणको कार्यक्रमलाई समेत प्राथमिकतामा राखि पोखरी पुर्नभरणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ प्राकृतिक वातावरणको संरक्षण, पुनस्थापना र दिगो उपयोगमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ वातावरण मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम सञ्चालन गरी योजनालाई वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
- ❖ तहगत सरकारको समन्वयमा सरसफाई स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ जलवायु परिवर्तनका असर र प्रभावलाई सामना गर्न उत्थानशीलतामा बृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ जलमुनिको जीवन, जलचर प्रणाली र पारिस्थितिक प्रणालीको सन्तुलन कायम राखि आँधीखोला लगायत अन्य सहायक खोला र ठाडा खोलाहरूमा समेत माछाका भुराहरू छोड्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

ग. फोहोरमैला व्यवस्थापन

- ❖ फोहोरमैलाको दिगो र प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि आमा समूह, बजार व्यवस्थापन समूह, टोल विकास संस्था युवा क्लव र विद्यालयसँग सहकार्य गरिनेछ । फोहोरमैलालाई श्रोतमा नै वर्गिकरण गरी कुहिने र नकुहिने गरी बर्गीकरण संकलन र विसर्जन गर्न सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ फोहोरमैलालाई कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग गर्ने व्यवसायलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । सोका लागि अध्ययन कार्यदल गठन गरी आवश्यक कार्ययोजना लागू गरिनेछ ।
- ❖ फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ साईटको स्थापनार्थ आवश्यक पुर्वाधार तयार गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।
- ❖ बृहत आँधीखोला सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ । स्थानीय खोला, खोलसीहरूको समुदायको अगुवाईमा वातावरण स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. विपद व्यवस्थापन

- ❖ विपदका समयमा तत्काल आईपर्ने समस्या समाधानका लागि घटनास्थलमा खर्च गर्न सकिने विपद व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ जलवायु अनुकूलन तथा विपद व्यवस्थापनका क्रियाकलापलाई एकिकृत गरी विपद व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउँदै सूचना संकलन र सम्प्रेषण प्रणाली सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- ❖ बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी जस्ता प्राकृतिक तथा मानवीय विपत्तिमा आवश्यक पूर्वसावधानी अपनाउँदै राहत, उद्धार र पुर्नस्थापनाका कार्यक्रमलाई मौजुदा साधन स्रोतको अधिकतम परिचालन गरी निरोधात्मक र उपचारात्मक उपायहरू प्रवर्धन गरिनेछ । जसका लागि बहुक्षेत्रीय निकायहरूसँग समन्वयात्मक ढंगले कार्यक्रम र स्थानीय एकिकृत आकस्मिक सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ तहगत सरकारको समन्वयमा बिपद पूर्वतयारी, जोखिम आकलन, बिपद पूर्वचेतावनी, बिपद प्रतिकार्यको तयारी तथा बिपद न्यूनीकरण र पुनर्लाभका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न बिद्यमान संरचनालाई थप चुस्त र सुदृढ बनाईनेछ ।
- ❖ जलाधार क्षेत्र र तटीय क्षेत्र व्यवस्थापनका लागि तटबन्ध लगाई जोखिम नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । बाढि पहिरो लगायत जलबायुजन्य जोखिममा रहेका बस्ती तथा बिस्थापित परिवारलाई सुरक्षीत स्थानमा स्थानान्तरण गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ मुख्य तथा सहायक खोलाहरूमा नदी जन्य पदार्थको अनियन्त्रित दोहन रोक्न, जथावाभी उत्खननबाट हुन सक्ने प्राकृतिक, भौतिक तथा मानविय क्षतिलाई न्युनीकरण गर्न उक्त पदार्थको दिगो, नियमित र सहज आपूर्ति सुनिश्चितता कायम गर्न पहल गरिनेछ ।

५. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

क. क्षमता विकास

- ❖ टोल विकास संस्था र आमा समूह युवा क्लब लगायत फरक क्षमता भएका र विपन्न वर्गहरुको क्षमता विकास गर्दै उद्यमशिल कार्यक्रमहरुमा लाग्न उत्प्रेरित गरिने छ ।
- ❖ जनप्रतिनिधि, शिक्षक, कर्मचारी लगायतका पालिकाको नीति कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने पक्षहरुको क्षमता विकासमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- ❖ आफूलाई योग्यता प्रणालीमा स्थापित गरी सार्वजनिक प्रशासनको महत्वपूर्ण क्षेत्रमा कार्यरत रही यस पालिकाको नाम अग्र स्थानमा राख्न सफल निजामती सरकारी संघ संस्था लगायतका निकायहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण तयार गरी उनीहरुको ज्ञान सीप अनुभवलाई जनशक्ति विकासका लागि उपयोग गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी, उपभोक्ता र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई क्षमता एवं नेतृत्व विकासका अवसर सिर्जना गरिनेछ ।
- ❖

ख. सार्वजनिक जग्गा संरक्षण

- ❖ सार्वजनिक जग्गाहरुको संरक्षणको लागि विशेष पहल गरिनेछ । गाउँ क्षेत्र भित्रका ऐलानी तथा प्रति जग्गाको लगत लिई संरक्षणको कार्यलाई अगाडि बढाईनेछ । ऐलानी प्रति जग्गाको उपयोग गरी आय आर्जनको रुपमा परिणत गर्न योजना र कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । साथै सरकारी जग्गाहरुको समेत लगत लिई व्यवस्थित गरिनेछ । विषयगत निकायको सहयोग र समन्वयमा सार्वजनिक जग्गामा बनेका घर, भवन, टहरा, संरचनाहरुलाई गाउँपालिकाको दायरामा ल्याईने नीति लिईनेछ ।
- ❖ भूमिको व्यवस्थित उपभोग गर्नको लागि भूउपयोग नीतिलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- ❖ जग्गा प्रशासन सम्बन्धी कार्यमा प्राविधिक रूपमा सहयोग गर्नको लागि प्राविधिक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ग. सूचना तथा संचार प्रविधी

- ❖ गाउँपालिकाले सम्पादन गरेका कार्यहरू पारदर्शी बनाउन वेबसाइटमा प्रविष्टि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै विद्युतिय शासनको महत्वपूर्ण साधनको रूपमा तयार गरिएको आँधीखोला गाउँपालिकाको एन्ड्रोइड एप्लिकेसन प्रयोग गरी आम नागरिकमा सूचनाको पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका सबै कार्यालयहरूलाई इन्टरनेटको माध्यमबाट Networking गर्दै E-governance सेवा प्रवाह गर्न पालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी र माध्यमिक विद्यालयमा इ-हाजिरीको जडान गरी गाउँपालिकाबाट निगरानी गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका जनतालाई सहज सूचनाको पहुँच अभिवृद्धिका लागि सरोकारवालाको सहकार्यमा आवश्यक स्थानहरूको पहिचान गरी नेटवर्क टावरहरूको स्थापना गर्नका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण घरधुरीलाई डिजिटलाईज्ड तरिकाले सूचीकरण गर्न आँधीखोला गाउँपालिकाको डिजिटल भिलेज प्रोफाइल तयार गरिनेछ साथै नागरिक बडापत्रलाई प्रविधीमैत्री बनाईनेछ ।
- ❖ बजार क्षेत्रमा हुने सडक दुर्घटना, चोरी डकैती लगायतका अपराधिक क्रियाकलापको प्रत्यक्ष निगरानीका लागि मुख्य बजार केन्द्रमा सि सी टि भि जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ कार्यालयका सबै शाखाहरूमा आवश्यक सफ्टवेयर जडान गरी कार्यालयलाई प्रविधि मैत्री बनाउँदै कागज विहिन कार्यालय बनाउने प्रयास गरिनेछ ।
- ❖ विद्युत आपूर्ति नभएको समयमा सेवा प्रवाह अवरुद्ध नहोस् भन्नको लागि Solar Power Backup नियमित मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- ❖ राजश्व संकलनको एकिकृत सफ्टवेयर प्रणालीलाई अध्यावधिक गरी सुत्र मोडल मार्फत राजश्व भुक्तान गर्न सकिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ पालिका भित्रका महत्वपूर्ण ऐतिहासिक, धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरूको जानकारी सहितको पम्पलेट, बुकलेट, ब्रोसर र वृत्तचित्र निर्माण गरी प्रचार प्रसार र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको विद्युतिय तथ्यांकको सुरक्षा गर्दै सार्वजनिक स्थानमा फ्री वाईफाई जोन कार्यक्रमलाई यो वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

घ. पेशकी बेरुजू फछ्यौँट सम्बन्धी

- ❖ सार्वजनिक खर्चको मितव्ययितालाई विशेष ग्राह्यता दिँदै समग्र देशको आर्थिक अवस्थाको मध्यनजर गरी सार्वजनिक खर्च कम गर्दै चालु खर्च घटाईनेछ र लेखा प्रणाली लाई सूत्र प्रणाली अन्तर्गतको सफ्टवेयर मार्फत व्यवस्थित गर्ने कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- ❖ चेक मार्फत हुने भुक्तानीलाई डिजिटलाईज्ड गर्दै EFT (Electronic Fund Transfer) मार्फत भुक्तानी प्रक्रियालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ विविध कारणले विगतदेखि दायित्व सरी आएका पेशकी/बेरुजु रहेकोलाई फछ्यौट गर्ने र घटाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ड. सेवा प्रवाह

- ❖ सम्पूर्ण आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, साँस्कृतिक लगायत समग्र आँधीखोलाको विकासमा गरेका रचनात्मक, सृजनात्मक र नियमित कामको अपनत्व पूर्ण रूपमा ग्रहण गर्दै एकमुष्ट संगालोको रूपमा आँधीखोला गाउँपालिकाको उपलब्धि मापन वार्षिक श्वेतपत्र प्रकाशन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय तहमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्नका लागि साधन श्रोतको उपलब्धता मार्फत गुनासो सुनुवाई अधिकारीको प्रभावकारिता अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ सेवा प्रवाहलाई चुस्त पारदर्शी एवं जबाफदेही बनाउन घुम्ती सेवा, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण, स्वतःप्रकासन लगायत अन्य सेवाग्राहीमैत्री कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र संचालित योजना, कार्यक्रम तथा गाउँपालिका अन्तर्गतका विषयगत निकायहरूको काम कारवाहीलाई प्रभावकारि एवं गुणस्तरीय तुल्याउनका लागि अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यलाई नियमित संयन्त्रको रूपमा विकास गरी पूर्ण क्रियाशिल तुल्याइने छ ।

च. सुशासन

- ❖ दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्ने गरी सबै विषयगत र क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम बीच अन्तरआबद्धता कायम गरिनेछ । दिगो विकासका लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गरिनेछ ।
- ❖ मुख्य कार्यालयमा एकिकृत हुने गरी ईकाई कार्यालयमा सेवा प्रवाहको एकद्वार प्रणालीको विकास गरिनेछ। जनगुनासो सम्बोधनका लागि हरेक वडामा गुनासो सुनुवाई संयन्त्र ब्यबस्था गरी सरकारी सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ सबै प्रकारको भ्रष्टाचार प्रति शुन्य सहनशिलताको नीति लिइनेछ ।
- ❖ शाखागत कामकारवाहीको मासिक प्रतिवेदन सहितको विवरण एकिकृत प्रणालिमा प्रबिष्टी गरी अभिलेख प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ घर घरमा प्राविधिक सेवा, जनतालाई उत्पादन र निर्माणमा टेवा भन्ने मूल नारालाई सार्थकता प्रदान गर्न पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई जनमुखी बनाईनेछ ।
- ❖ पहिलो पंचवर्षीय योजनाको समिक्षा गर्दै दोस्रो पंचवर्षीय योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

छ. कर्मचारी प्रशासन

- ❖ कार्यालयको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरी कर्मचारी दरबन्दी संख्याको एकिन गर्दै कार्यालयमा आवश्यक जनशक्ति ब्यवस्थापन गरी सेवा प्रवाहलाई सुदृढ बनाईनेछ ।
- ❖ कर्मचारीलाई सेवाप्रति लगनशील, जिम्मेवार, उत्तरदायी र कर्तव्य निष्ठ बनाउन दण्ड र पुरस्कारको नीति अबलम्बन गर्दै कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्ने नीति लिईनेछ ।
- ❖ कर्मचारीको पेशागत दक्षता अभिवृद्धि गरी आवश्यक विषयक्षेत्रमा पाराङ्गत बनाउन र कर्मचारीको आफ्नो रुचिका आधारमा नभई कार्यप्रकृतिको आधारमा जिम्मेवारी दिने अबधारणालाई सार्थकता प्रदान गर्न आन्तरिक रूपमा चक्रिय सरुवा प्रणाली लागू गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ क्षतिपुर्ति सहितको नागरिक सेवा प्रवाहलाई जोड दिईनेछ । सोका लागि सम्बन्धित सरोकारबालाको रूपमा जिम्मेवार पदाधिकारी र कर्मचारीलाई सो कार्यको आबद्धतामा जोड दिईनेछ ।
- ❖ पालिका वडा स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयहरूमा ई-हाजिरीको व्यवस्था गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ज. राजस्व

- ❖ नागरिकहरूमा कर तिर्ने संस्कार निर्माणका लागि कर प्रतिको सचेतना र सम्बेदनशिलता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ बस्ती बस्तीमा पुगी कर संकलन सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी घुम्ती शिविरमार्फत कर संकलनको अभियान संचालन गरिनेछ ।
- ❖ कर संकलनलाई अझ बढी व्यवस्थित बनाउन र कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन समयमा कर तिर्ने, धेरै कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कृत गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- ❖ आन्तरिक आयलाई बृद्धि गर्न कर तथा सेवा शुल्कका थप दायराहरू बिस्तार गर्दै लगिनेछ ।

झ. न्यायिक कार्य सम्बन्धी व्यवस्था

- ❖ विवाद निरूपणको कार्यलाई व्यवस्थित, गैर विभेदकारी र न्याय मूलक बनाउदै सामाजिक न्यायका आधारमा न्याय सम्पादन गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र मार्फत विवाद निरूपण गरी बास्तबिक न्यायको अनुभूति गराईनेछ ।
- ❖ न्यायिक समितिको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी न्यायिक सेवालाई प्रभावकारी र परिष्कृत बनाउदै लगिनेछ ।
- ❖ न्यायिक समिति मार्फत कानुनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ञ. सामाजिक सुरक्षा , राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण

- ❖ व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउनको लागि क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ लाभग्राहीको खातामा सीधै निकास हुने गरी विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली (EFT) मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

ट. गैर सरकारी तथा निजी क्षेत्र

- ❖ राष्ट्रिय एवं अन्तराष्ट्रिय, सामुदायिक एवं गैर सरकारी संघ सस्थासंग विकासमा साझेदारी गर्दै जवाफदेही र मर्यादित बनाउदै पारदर्शी र व्यवस्थित रूपमा परिचालन गर्न "एन जि ओ डेस्क" स्थापना गरी गाउँपालिका मातहतमा ल्याइने छ ।
- ❖ विकासमा सार्वजनिक निजी साझेदारी नीतिलाई आयोजना तथा कार्यक्रमको स्वरूपअनुसार वास्तविक कार्य नीतिमा परिणत गरिने छ । विकास निर्माणमा जनसहभागिता र निजी क्षेत्रको भूमिका समेत स्थापित गर्दै व्यवहारिक रूपमा लागू गरिने छ ।
- ❖ गैर सरकारी संघ संस्थाबाट यस पालिकामा सम्पन्न गर्ने कार्यक्रम प्रगति प्रतिवेदन नियमित पालिकामा पेश र स्वीकृति गर्नुपर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।

आदरणीय सभा सदस्य ज्यूहरू,

सामाजिक-आर्थिक क्षेत्रलाई पुनर्जीवन दिई विकास निर्माणलाई तीव्रता दिने अठोटका साथ आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु । आर्थिक अभावको असर न्यून गर्दै आर्थिक सामाजिक क्षेत्र थप गतिशिल हुनेछन, पारस्परिक सम्मान र अवसर सहित सामाजिक न्याय कायम हुनेछ र समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको राष्ट्रिय आकाङ्क्षा पुरा गर्न प्रस्तावित आँधीखोला गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम कोशेढुङ्गा सावित हुनेछ ।

आँधीखोला गाउँपालिकाको समृद्धि र विकासमा एकाकार भई विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात गरी विविधताबीच एकता, सामाजिक, सास्कृतिक ऐक्यबद्धता,सहिष्णुता र सदभावलाई संरक्षण तथा निरन्तरता दिन साथ दिनुभएकोमा गाँउपालिका भित्रका विभिन्न राजनैतिक दल, वुद्धिजीवी, समाजसेवी, राष्ट्रसेवक, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्र, श्रमिकवर्ग, नागरिक समाज, सुरक्षा कर्मी, आम सञ्चारजगत लगायत सम्पूर्ण दाजुभाई दिदीबहिनीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहान्छु । साथै भविष्यमा समेत सोही प्रकारको भूमिकाको अपेक्षा गर्दछु ।

समय संवेदनशिल छ, राम्रो सावित गर्न धेरै राम्रो गर्नुपर्छ, आलोचित हुन एक गल्ती वा एउटा भ्रम काफी हुन्छ । तसर्थ आँधीखोला गाँउपालिकाको विकासको मार्गदर्शनको रूपमा प्रश्नलाई प्रोत्साहित र आलोचनालाई स्वागत गरी यस नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमामा छायाँ होईन, ऐनाको रूपमा ग्रहण गर्नेछु प्रत्यक्ष भेटेर वा फोन, फेसबुक, भाईवर वा ईमेल मार्फत महत्वपूर्ण सुझाव सल्लाह दिनुहुने सम्पुर्ण जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि लगायत आँधीखोलाबासी स्वदेश तथा विदेश रहनुहुने आदरणीय दाजुभाई, दिदीबहिनी, बुबाआमा साथै आम समूदायलाई हृदयदेखि नै धन्यवाद दिन चाहान्छु र यस

नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी स्थानीय सरकारको औचित्य स्थापित गरी समृद्ध आँधीखोला निर्माणमा सबैको सकारात्मक भूमिका रहनेछु भन्ने अपेक्षा गरेको छु ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान २०७२ ले प्रदान गरेको व्यवस्था अनुसार पालिका सरकार जनताको घर दैलोको सुखदुखको र जनताले प्रत्यक्ष देख्न छुन र महशुस गर्न सक्ने सरकार हो । सिमित स्रोत र असिमीत चाहाना र अपेक्षाहरूको चुनौतीहरूलाई आत्मसाथ गर्दै ईमानदारिता पारदर्शिता र दुरदर्शिताको आधारमा निष्पक्ष र न्यायिक सामाजिक हिसाबले नीति तथा कार्यक्रम तय, योजना छनौट र कार्यान्वयनमा लागि रहेका छौं र निरन्तर लागि रहने छौं ।

अन्त्यमा, यस गाउँपालिकाको पहिलो सभादेखि यहाँ सम्म आईपुग्दा हालसम्मका अवस्थाका नीति तथा कार्यक्रमका पृष्ठभूमिहरूलाई आधार र मार्गदर्शनको रूपमा लिदै हामीलाई प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा विभिन्न माध्यमबाट सहयोग गर्ने आम समुदाय नीति कार्यक्रममा अहोरात्र खटिएर लाग्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरू, विषयगत समितिका संयोजक एवं पदाधिकारीहरू, गाउँ सभाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरू लगायत सबै सबै प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

जय आँधीखोला !!!

धन्यवाद नमस्कार ।

विश्वनाथ पौडेल

अध्यक्ष

आँधीखोला गाउँपालिका

मिति: २०८१/०३/०६